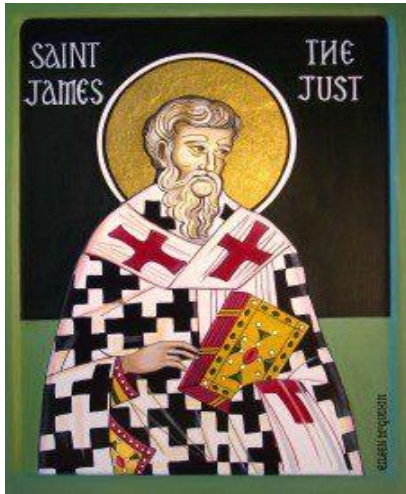

JAKOBUS, DE BROER VAN DE HEER

In het Nieuwe Testament wordt verschillende keren melding gemaakt van de broers en zussen van Jezus (zie nr. 1, 2022 van dit blad). In de namenlijst van Marcus en Matteüs wordt Jakobus hierbij steeds als eerste genoemd, hij is de belangrijkste figuur. In het begin geloofden zijn broers en zussen niet erg in Jezus of namen aanstoot aan hem. Ze waren net als Jezus vrome Joden en hadden waarschijnlijk grote moeite met Jezus' omgang met zondaars en hoe hij de sabbatsrust interpreteerde. Maar ze volgden Jezus wel op zijn tochten en waren onder de indruk van de grote menigten die hem wilden bezoeken en horen. Voor hen kreeg Jezus' woorden en zijn roeping pas betekenis na zijn dood.

In een van brieven somt Paulus op aan wie Jezus na zijn dood is verschenen: Kefas, vervolgens aan de twaalf leerlingen, daarna aan vijfhonderd broeders en zusters tegelijk. 'Vervolgens is hij aan Jakobus verschenen en daarna aan alle apostelen' en pas op het laatst aan Paulus zelf (1Kor. 15:5-8). Hij is de enige broer die genoemd wordt aan wie Jezus is verschenen. Jakobus was een van de trouwste aanhangers van Jezus geworden. Juist als de Jezus zag hij zichzelf als 'gezonden naar de verloren schapen van het volk van Israël' (Mt. 15:24, 10:5-6). Hij zette zich volledig in voor de bekering van zijn Joodse geloofsgenoten en werd met groot gezag de leider van de christengemeente in Jeruzalem.

Op het Apostelconcilie (ca 45 na Chr.) speelde hij een belangrijke en bemiddelende rol. Tussen de christenen uit de niet-gelovigen en de christenen uit de joden was een groot meningsverschil ontstaan over de vraag of niet-Joodse gelovigen moesten worden besneden en of zij zich ook aan de wet van Mozes dienden te houden. Na heen- en weer gepraat kwam Jacobus met een verzoenend voorstel: 'Daarom ben ik van mening dat we de heidenen die zich tot God bekeren geen al te zware lasten moeten opleggen, maar dat we ze moeten schrijven dat ze zich dienen te onthouden van wat door de afgodendienst bezoedeld is, van ontucht, van vlees waar nog bloed in zit en van het bloed zelf' (Handelingen 15: 19-21). Dit voorstel werd door de apostelen geaccepteerd.

Jacobus was een door en door Joodse Christen. Hij begreep de boodschap van Jezus over het Koninkrijk van God en het herstel van het volk van Israël. Hij zag niet in dat iemand die Jezus accepteerde als de Messias zich niet meer hoefde te houden aan de wet van Mozes. Dat niet-joodse christenen dat niet deden, daar stond hij echter tolerant en welwillend tegenover. Hij zelf wilde de christelijke wortels in het jodendom bewaren. Hij was de meest invloedrijke persoon in de christengemeenschap te Jeruzalem. Ook Paulus accepteerde zijn gezaghebbende positie, want toen hij na zijn derde missiereis naar Jeruzalem terugkeerde, bezocht hij Jakobus 'bij wie alle oudsten waren samengekomen' (Handelingen, 21:18). In de brief aan de Galaten zegt hij daarover: 'Pas drie jaar later ging ik naar Jeruzalem om Kefas

[Petrus] te ontmoeten, en bij hem bleef ik twee weken. Maar van de overige apostelen heb ik niemand gezien, behalve Jakobus, de broer van de Heer' (Gal. 1: 18-19). Als Petrus zelf op missiereis ging, was Jakobus de belangrijkste persoon in de geschiedenis van de eerste christenheid. Zijn belangrijkheid had hij vooral te danken omdat hij gezien werd als een apostel en dat hij de broer van Jezus was. Hij was de eerste bisschop van Jeruzalem.

Vanuit de geschiedenis van het christendom gezien was uiteindelijk de visie van Paulus en zijn missionering 'onder de heidenen' sterker dan de visie van Jakobus van een 'Joods Christendom'. Ook getalsmatig waren de bekeringen van Paulus groter. Hierdoor wordt de geschiedenis van het eerste christendom in de *Handelingen* vooral gezien door de ogen van Paulus.

Zijn marteldood in 62 na Chr. wordt vermeld door de joodse geschiedschrijver Flavius Josephus. Hij schrijft dat 'de broer van Jezus, die Christus wordt genoemd' door de hogepriester Ananus werd beschuldigd van overtreding van de joodse wet. Hiervoor liet hij hem stenigen. Zijn feestdag is op drie mei. Hij wordt ook wel genoemd Jakobus de Rechtvaardige (James the Just).

Van Jakobus is één brief overgeleverd en in het Nieuwe Testament opgenomen. Luther heeft deze brief eens een 'strooien brief' genoemd. Volgens Luther, zich baserend op de brieven van Paulus, 'wordt de mens door het geloof gerechtvaardigd zonder werken van de wet'. Maar Jacobus stelt: geen woorden maar daden! 'U ziet dus dat iemand rechtvaardig wordt verklaard om wat hij doet, en niet alleen om zijn geloof' (Jak. 2:24). Geloof én werken, beide zijn nodig.

SV

In: Rondon Johannes, jrg. 8, nr. 7; December 2022

Literatuur

Myllykoski, M. (2006). James the Just in history and tradition: Perspectives of past and present scholarship (Part I). *Currents in Biblical Research*, 5(1), 73-122.

Myllykoski, M. (2007). James the Just in history and tradition: Perspectives of past and present scholarship (Part II). *Currents in Biblical Research*, 6(1), 11-98.

Jonsson, S. L. (2014). *James the Just, brother of Jesus and champion of the early Christian faiths*. MA Thesis, Faculty of Theology and Religion Studies, University of Iceland.

Hartin, P.J. (2004). *James of Jerusalem: Heir to Jesus of Nazareth*. Colledgeville (MIN): Liturgical Press.

Saxby, A. (2013). *James, the brother of Jesus and the origin of the Jerusalem church*. Diss. Department of Biblical Studies, University of Sheffield.

Verhoeven, M. (2016). *De twaalf discipelen: Jakobus en de andere broers van de Heer*. <http://www.verhovenmarc.be/apostelen.htm>